

«Не можна бути хорошим арбітражником без знання матеріального права»

Які зміни відбуваються у міжнародному арбітражі? Що головне для юристів, які займаються арбітражними спорами? Як збільшити кількість та якість таких фахівців? Про все це та багато іншого напередодні спільного заходу ТПП України (ТПП), МКАС при ТПП України (ICAC) та регіональних ТПП за експертної підтримки юридичної фірми SAYENKO KHARENKO «СВОБОДА ВИБОРУ ПРАВИЛ ГРИ – НЕ ВТРАТЬ СВОЄ ПРАВО НА АРБІТРАЖ» «ЮГ» розповіла ПАРТНЕР, КЕРІВНИК ПРАКТИК МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТА МІЖНАРОДНОГО АРБІТРАЖУ SAYENKO KHARENKO **ТЕТЯНА СЛІПАЧУК**

– **Пані Тетяно, 13.02.2018 р. відбудеться спільний з ТППУ і МКАС при ТППУ захід під назвою «Свобода вибору правил гри – не втраť своє право на арбітраж». У чому полягає символізм, закладений у назві?**

– Це скоріше мобілізуюча назва, для того щоб звернути увагу, що в межах практики арбітражу в Україні та пов'язаного з арбітражем законодавства з'явилися важливі новели й відкрилися нові можливості. Не розуміти та не враховувати це у своїй діяльності – вже як злочин проти інтересів українського бізнесу. Окрім того, така мобілізуюча назва пов'язана з тим, що захід адресовано, перш за все, представникам юридичних служб компаній та підприємств (і не лише в Києві). По суті, він відкриває роуд-шоу, в межах якого планується близько 8-ми регіональних заходів по всій країні.

– **Хто є цільовою аудиторією? Які основні меседжі?**

– Цільова аудиторія – це, насамперед, бізнес. Ми хочемо донести, що потрібно бути уважними на всіх етапах договірної діяльності: від підготовки документів, складання арбітражного застереження, ведення переговорів, підписання угоди тощо, щоб не позбавити себе права на арбітраж у майбутньому. Адже, як правило, ціла низка дій щодо погодження розгляду спору в арбітражі та з моменту виникнення суперечки відбувається до того, як до справи може долучитися зовнішній юрист. Тоді він інколи опиняється у ситуації, коли сторона вже встигла щось зробити, що значно погіршує її позиції у правовому та фактичному аспектах, а отже, матиме негативні наслідки під час вирішення спору.

– **Ви зазначили про новели. Чи закладені вони у новому Регламенті?**

– Новий регламент дуже цікавий, в ньому насправді багато нового. Однією з найбільш яскравих новел є можливість пришвидшеного арбі-

ражу, коли процедура закінчується у 60 днів. Також варто відзначити більш зрозумілі правила залучення третіх осіб до процесу та питання заміни сторони у зв'язку з правонаступністю. У Регламенті спробували виписати дуже гострі практичні питання, тому змінилися внутрішні повноваження складу арбітражного суду. Передбачається використання е-документів для подання до міжнародного арбітражного суду. Змінилися правила опитування свідків. Є дуже багато практичних моментів, які суттєво вплинули на процес, додавши до нього багато механізмів, з якими практикує юрист стикається в іноземних юрисдикціях. Відтепер в Україні все це також можна застосовувати. Наскільки все продумано, наскільки чіткі та зручні процедури – про це будемо говорити на заходах.

рків майже всі арбітражні центри потроху змінили свої правила. Отже, запровадження змін є логічним та органічним кроком.

– **В Україні вистачає фахівців з міжнародного арбітражу. При цьому тих, хто здатен розглядати арбітражні спори, наприклад, з енергетики, не так вже й багато. Однак це напрямок, який має перспективи. Як змінити ситуацію?**

– Я не погоджуюся з тим, що у нас багато спеціалістів у сфері міжнародного арбітражу. В Україні вже сформувалася професійна спільнота з тих, хто займається міжнародним арбітражем. Проте я хочу поділити цих людей на дві умовні групи. Перша складається з тих, хто зробив це своєю професійною діяльністю. Такі фахівці займаються виключно

Асоціацію, одним із наших завдань було залучення нових людей, щоб розширювати коло фахівців саме своєю відкритістю та професійністю.

Що стосується енергетики, інтелектуальної власності, корпоративного права – це матеріальна складова процесу. Щоб займатися спорами у сфері енергетики, необхідно бути спеціалістом, який розуміється на специфіці енергетичного ринку. Однак головна роль у цих спорах належить експертам.

Важливо, щоб юрист був фахівцем свого національного права. Тобто не можна бути хорошим арбітражником, якщо ти не розумієшся на основних засадах цивільного, господарського та корпоративного права своєї юрисдикції. Коли до мене на співбесіду приходять молоді юристи з проханням розглянути їхні кандидатури для роботи в практиці, при цьому демонструють сертифікати LLM з арбітражу (безперечно, це заслуговує на повагу), я завжди запитую, яка галузь права їх найбільше цікавить. Якщо кандидата нічого не захоплює, то він перестає бути цікавим як спеціаліст.

– **Чому?**

– Як правило, такий юрист не зможе побудувати стратегію захисту, запропонувати експерта чи одразу окреслити проблемні питання, оскільки його знання з матеріального права не будуть глибокими. Тому дуже важливо, щоб відбувалося гармонійне професійне зростання. Тобто якщо юрист займається комерційним арбітражем, він повинен розвиватися як фахівець у певній галузі права, у нього мають бути академічні, базові знання. Достатньо часто іноземне право перетинається з національним. Якщо у тебе бракує знань останнього, ти не зрозумієш, де та межа, суперечність, конфлікт.

У Sayenko Kharenko нам вдалося досягти такого поєднання. Наші юристи з арбітражної групи професійно зростають у різних напрямках. Ми можемо не хвилюватися,

Юристи арбітражної практики Sayenko Kharenko вже на етапі першої розмови з клієнтом здатні оцінити стратегію правового захисту

– **Чи потребує Україна посилення інституту комерційного арбітражу? Яким чином цього можна досягти?**

– Автомобіль має колеса, двигун, кермо тощо. Чи потрібно його вдосконалювати? Так, потрібно, щоб підвищити зручність, швидкість, рівень безпеки тощо. Щодо арбітражу, моя відповідь аналогічна. Ускладнюються процеси, підвищується рівень кваліфікації спеціалістів, бізнес опиняється у критичних ситуаціях, інколи він не може очікувати на потрібні арбітражні рішення через нестачу часу тощо. Арбітраж перебуває у постійній динаміці. За останні кілька

практикою міжнародного арбітражу. До другої групи можна віднести тих, хто лише разово потрапляє в арбітраж. Серед представників цієї групи є юристи, які інколи роблять достатньо погані речі. Вони не дотримуються правил (у тому числі етичних), можуть некоректно поводитися в суді, якщо отримують невідгидне для них рішення. Такими діями вони підривають певні принципи та авторитет арбітражу. Повторюся, я не можу сказати, що в Україні багато фахівців з міжнародного арбітражу, в порівнянні з іншими проарбітражними юрисдикціями. Коли ми створювали Українську Арбітражну

що у разі появи нового проекту чи клієнта ми не зможемо надати кваліфіковані послуги. Наші фахівці вже на етапі розмови з клієнтом здатні одразу зрозуміти правову проблему. Завдяки цьому вони можуть швидко окреслити позицію, вибудувати процесуальну стратегію захисту та перемогти. Це дуже важливо! Це те, на чому ми акцентуємо увагу.

– Ви зазначили, що часто між українським та міжнародним законодавством є певні суперечності. Чи часто доводиться стикатися з цим на практиці?

– Безперечно. Часто відбувається так, що суб'єкти правовідносин погоджуються між собою на застосування іноземного права, але більшу частину своєї діяльності та домовленостей провадять у межах українського права. Таким чином відбувається певне нашарування двох обставин. Перша – це, наприклад, глобальна угода про регулювання всіх відносин на рівні базової угоди за англійським правом. Друга – це паралельна велика кількість угод та домовленостей між третіми особами, залученими до виконання базової угоди, що відбуваються в межах українського права. Потім виникає спір на рівні базової угоди. Наприклад, постає питання про те, наскільки одна сторона відповідальна за дії чи бездіяльність таких осіб, чи є останнє порушенням базової угоди. Наскільки ця вертикаль допустима з позиції українського права, але неможлива з позиції англійського права чи навпаки? Це дуже схематично, оскільки на практиці все набагато складніше.

На жаль, у міжнародному бізнесі майже не існує відносин, які не перетиналися б у різних юрисдикціях. Наприклад, фінансування відбувається через одні компанії, бізнес функціонує у кількох державах, керівні органи можуть взагалі знаходитися поза межами юрисдикції бізнесу тощо.

– Можливо, необхідно на законодавчому рівні внести зміни та уніфікувати національне законодавство із законодавством хоча б тих країн, з якими ми найбільше пов'язані у бізнесі?

– Це нереально. Наше законодавство доволі якісне. Однак я вважаю, що Цивільний кодекс потребує коригувань, які дозволили б ширше використовувати певні правові концепції (наприклад, більш притаманні англійському праву), як це відбулося з корпоративним законодавством. Наприклад, новий закон про ТОВ виписаний за хорошими міжнародними практиками, які знайшли своє відображення в багатьох національних законодавствах. У нашій цивілістичній доктрині можна було б додати певні речі.

Розмовляв **Єгор ЖЕЛТУХІН**,
головний редактор
«Юридичної Газети»

